

SZÁNTÓ

ELŐFIZETÉSI ÁRAK
A kiadóhivatalban átvéve:
Egész évre 16 kor.
Negyedévre 4 ..
Helyben házhoz hordva:
Egész évre 20 kor.
Negyedévre 5 ..
Vidékre postán szállítva:
Egész évre 24 kor.
Negyedévre 6 ..
Egyes szám ára 8 fillér

Politikai
napilap

Megjelenik minden nap, a hétfő és
ünnepek utáni napok kivételével.
Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Szilágyi Dezső-u. 5.
A szerkesztőség kéziratok vissza-
adására vagy megőrzésére nem
vállalkozik.
Előfizetések és hirdetések a kiadó-
hivatalhoz intézendők.

XIX. évfolyam 16. szám.

Nagy-Várad.

Kedd, 1913. január 21.

Több életet!

— Dr Vass József beszéde. —

A régi rómaiaknak az volt szokásuk, hogy ha elfoglaltak egy országot, azon keresztül országutat vertek. Verették pedig ezt az utat bronz arcu és bronz testű rabszolgákkal, akik időnkint levertek egy lapis miliariust, amikor egy-egy mértföld készen volt. És ezek a bronz arcu és bronz testű rabszolgák megálltak egy pillanatra a lapis miliarius mellett és visszatekintettek a tükörsima uton. Fáradt szemükből a jólvégzett munka meglepedettsége sugárzott visszafelé. Elképzelték, hogy a latin légiók miesoda könnyedséggel fognak masírozni azon az uton, előre látták a római sasok győzedelmes végigvonulását! . . .

Kedves Népszövetségi Testvéreim! Az elmúlt évről szóló jelentések hallgatása közben ez a kép jutott eszembe. És ime akadtak magyar emberek, akik meg akarják még egyszer hódítani Magyarországot, még pedig a keresztrel. Meglátjátok, a jövő harcait óriási erők fogják megvívni és ezeknek szükségük van országutakra. És most ezen a vidéken ti megépítettétek ezt az utat, nem rabszolgák, hanem krisztusi lelkek! És megállunk egy percre a mértföldkönel, hogy aranyat verjünk a tetejébe és nem vagyunk fáradtak és sugárzik a szemünk és oda kiáltjuk a világnak, hogy itt még mi győzelmes légiókat fogunk végigvezetni! . . . Ezért jelentős ez a nap a keresztény kultúra országútján.

Azonban ilyenkor mellénk surrannak démoni alakok és azt suttojják:

— Atyámfia! nem jó uton haladsz. Lásd be, hogy a krisztusi értékek valutája már romlott, a katolicizmus már olyan virág, amelyet le fognak kasználni. Mindenfelől megdördülnek felénk a kiáltások, megnyílnak a sajtó torkai: Szabadság kell nekünk, modern kultúra kell nekünk! . . . Céljuk az, hogy a meggyőződést kiirtsák belőlünk.

Erről kell megemlékeznünk. Jól tudjuk, hogy bábuval nem lehet háboruba menni, a katonának meggyőződésre van szüksége, mert máskülönben megverik. Idea, eszme, lelkesedés kell! Itt van a parányi balkáni államok diadala a hatalmas muzulmán birodal-

lom fölött. A családtsai sikon a lelkesedés, az eszme tüze korbácsolta végig a tunya törököket. Az apró citrom vagy narancssárga japánok keresztül gázolnak a fehér és retentő erejű muszkán. Miért?

Olvastam egy orosz orvos naplójában, hogy egy alkalommal a vezérkari szobában ott talált egy fogoly japán kémét. A vezérkar a térképet tanulmányozta s a kém várta, hogy mikor mondja ki reá a generálisus a halált.

Egyszerre heves purparlé fejlődött ki. A hadtestek elrendezéséről volt szó s az egész vezérkar nem találta, hogy hol áll most a 4. hadtest.

A japán kém szerényen megszólalt és megmondta, hogy a 4. hadtest itt és itt áll. Általános szégyenkezés s a kém a generálisus nem lövette agyon. Az orvos megvendégelte és megkérdezte, hogy hogyan vivnak a japánok olyan bámulatos és hihetetlen győzelmeket?

A kis sárga japán elmosolyodott.

— Azért, mert óriási különbség van közöttünk. Mi magunkért harcolunk. Japánországért, a mi kulturánkért, egy közös nagy eszméért, amely köti a lelkünket és köti a kardunkat.

És ez a fő! Élesre kifent lélek és férfiak, milliók serege, akik feláldozzák magukat a keresztény kultúráért, amely megy előre, csak mi építsünk számára utat.

A legutóbbi száz esztendő alatt nagyot fordult a világ kereke. Alig lehet magyarázni ezt, alig lehet megadni határát, jelét, jellemét. A nemzetek politikájában és kultúrájában hiányzott az egyén értékelése. Most beáll a lelkekbe ennek a felbecsülése és megbecsülése. Mérhetelelenül megnövekedett az egyén értéke.

Mi voltunk régen? Rabszolgák. Tízezer rabot leöltek, mert a gazda, az ur ezzel táplálta halait, hogy husuk izletesebb legyen. Nem volt értéke az ember életének. A tarpei sziklától a Code Napoleon-ig óriási a fejlődés az ember értékelésében.

A catalauni ütközetben népmilliók feszítették oda erős mellüket a nyilak fergege elé, arra voltak jók, hogy elvérezzenek, pedig sejtelmük sem volt, hogy miért mindez? A régi társadalomban megszületett az ember, dolgozott, katona lett és meghalt. Milliók haltak el névtelenül, szomorú nagy tömegekben a történelem véres századai alatt,

éreztek az elpusztulás, a kicsinyesség, a semmiség sorvasztó suhogását és nem tudott kiemelkedni közülök csak egy-két hadvezér.

Ez a régi helyzet. De ma már hivatás vár minden emberre. Benne vagyunk az állami élet sodró forgatagában, de azért egyéni boldogságok alapjait rakjuk.

Méltóztatnak látni mily óriási nagy a különbség a régi és új helyzetek között. Ezt a helyzetet kell nekünk megértenünk. Látom és látják önök is a távolban, a horizontosz fölött az emberek millióit, amint emelkednek fel, mint egy óriási légió és a nagy zürzavarban kiáltják:

— Az embereknek jogot adjanak! Az embereknek kötelességet adjanak!

Ez a különbség a régi és új helyzet között. Most, mikor ezt a helyzetet értékelem és ennek a folyamatnak ellene akarnak állani, látnom kell, hogy az emberek értéke egészen megváltozik és a tömeg kezébe kerül minden hatalom.

En és itt mindnyájan keresztények, kérem, hogy állunk szemközt ezzel a helyzettel? Ha erre okosan telelünk, megoldjuk a nagy problémát, melynek ellenkezőjét kiáltják fülünkbe, mikor azt mondják, hogy Krisztust ki kell kapcsolni az új fejlődésből. Az a kérdés, hogy ennek a fejlődésnek mi legyen a célja. Röviden és nem is klerikálisan, hanem egy távol álló ember írásából Rösskin nyilatkozatát idézem feleletül:

— Az ember kultúrájának célja az, hogy az ember minél nagyobb számmal állítson be boldog embereket az életbe.

Ettől a meghatározástól most áttérek krisztusi meghatározásunkra. Ha most föltennénk Krisztusnak a kérdést.

— Mi ennek a kultúrájának a célja?

Elmosolyodnék, bár mint a szentírás mondja nagyon ritkán mosolygott és a saját írásából felelne.

— En azért jöttem a földre, hogy az emberek éljenek és bőségesen legyen életük.

Krisztusnak feleletére kérhetném: Hát nem volt élet akkor? Hiszen akkor csak úgy zugott az élet. A római polgárok márványból kifaragott paloták között sétáltak, Indiából hordták a kineket. Volt élet, csak úgy zugott minden és mégis azt mondta Krisztus, hogy azért jött, hogy életet hozzon. Világos, hogy más életet értett Krisztus.

ŐSZI és TÉLI
IDÉNYRE

Harisnyák, keztyük, lélekmelegítők, szövött gyermek sapkák és kabátok, szőteretek, barkettek, gyapju szövetek. Női és férfi fehéreneműek.

Rövidáruk óriási választékban.

Fráter és Kosminsky

NAGYVÁRAD, RÁKOCZI-UT.

Telefon 384.

Telefon 384.

ŐSZI és TÉLI
IDÉNYRE

Más életet, azt a belső életet, a lélek életét értette. Azért mondta a római rabszolgának te ember vagy ép olyan ember, mint gazdád. Tehát Krisztus lelki életet értett, azt a lelki életet értette, amelynek principuma le van fektetve az evangéliumokban és a hegyi beszédben.

A koldusbölcselek szerint jobb meghalni, mint élni, mert az életet nem lehet megérteni, az élet rossz vice. Krisztus nem ezt az életet érthette. S a római kultúra, amelynek vertarany palotái és márványoszlopos sétatelkei voltak, ugy-e összeroppant, meghalt, lesimult a föld felszínéről, mert nem volt krisztusi élete.

Rösskin meghatározásával tehát összejöttünk. Oh, a boldogság ritka csodanövény, nem nő meg esetleg Rotschild lelkében, de kivirul az utcseprő kunyhójában. Mert mi a boldogság? *Belső életrend és harmónia.* Ez kell a kulturába. A nemesség pedig nem a kutyabőr, sem a kőcimer. A vérben van a nemesség. Boldog és nemes lélek kell a kulturához, tehát ugyanaz, amit Krisztus mondott:

Ut vitam habeant!

Menjünk egy lépéssel előbbre. A kultúra célja és az emberek fejlődése közötti összefüggésre. Az ember értékének emelkedésével a *kötöttség kezd megszűnni.* A jobbágy nem költözhetett szabadon és én ebben látom legnagyobb jellemzését a 100 év előtti helyzetnek. Nem vádolom azt a kort, csak jellemzem. A kultúra sem adott eszközt az életmódok kiszélesítéséhez. Ha a párisi egyetemen előadott valami új eszmét egy professzor, 30-40 év múlva értesültek pl. itt Magyarországon róla.

S ezek a régi ruhák kezdenek lefoszlani az emberiség testéről. A kultúra megizmosított bennünket, a nemzetek nyújtózkodnak egyet és az ócska kabát roppan, lefeszlik. Én sem csináltam végrendeletet, mikor ide jöttem most, mert tudom, hogy Budapesttől Nagyváradig gyorsvonaton utazhatom s utközben mindenütt pompás közbiztonsággal találkozom. Beszélék telefonon Szentpétervárra, Berlinbe, ha lefizetem a két koronát. Nincs szükség postakocsikra. Hát nem nagy-szerű ez? ... Világkultúra küszöbén állunk.

Sejtő lélekkel látjuk, hogy milyen lesz a jövő kulturája.

Kapcsoljuk ebbe a krisztusi gondolatot: — Azért jöttem, hogy az emberek éljenek.

És Rösskin is nemes belső életet sürget, a tisztesség, a becsület, a jó és az igaz szeretetet.

Boldogság az, hogy megtaláljam helyemet a világban, hogy beletörődjek abba a gondolatba, hogy akár kalapácsal, akár tollal, de dolgoznom kell még ha bele is görnyed a lelkem a gondolatok termelésébe. Ha így beleállok az életbe és célt tudok magam elé tűzni, akkor boldog vagyok.

És akkor reám hiába jön baj, hiába vág végig támadás, a meggyőződésemet nem tudja kidönteni. Ha egy követ is faragok, belenyugszom. Elvégeztem a dolgom, mehetek. Jön utánam más. Keressük, hogy melyik a vezető tényező, mely a nyugodt harmónikus élet utját kijelöli? Az állam egy hatalmas hatósági szervezet, van esendőre, katonája, de vajjon tanít-e. Az egyház tanító-mester. Főnséges és internacionalis etikai értéket ad és fog adni az emberiségnek. Megtanít bőséges belső kulturéletet élni. Egyedül ő képes a történelmi Krisztus egyháza, az emberiség igazi vezetőjévé lenni.

S valamikor régen eredményeket ért el, most ezek maradványai élünk a régi munka svungja van bennünk és ha ezt érzitek Kedves Testvéreim, akkor ennek a majesz-tikus katholicizmusnak a jövő nem a háta mögött, hanem ezután következik! Minél több embert kapcsolunk bele, emelünk hozzá, annál több kulturát teremtünk. És átfogjuk egyszer ölelni az egész társadalmat! ...

Ez az én válaszom a nagy kiabálásra, a bátortalanító lármára. A modernség nem jelent mindjárt tele fejet. A kultúra szerete, a fejlődés és az élet összefüggésének megértése képezi alapját a krisztusi élet ajtaját.

Egy dolog bizonyos. Ha tömeg erő fogja a maga kultúra utját megszabni, akkor ezeket az erőket össze kell gyűjteni szervezetbe, mert csak a szervezett erő ér csak valamit ebben az erőhareban. A jövő fejlőd-

dését úgy kell tekinteni mint mikor egy gépházban széttekintünk és ott óriási lendítő kereket, majd apró más géprezecskeket látunk, melyeknek minden egyes kis részecskének meg van a maga feladata ép úgy mint minden embernek. A gépek mellett ott látjuk magát a gépészt. Mit csinál a gépész? Vigyáz, hogy minden kis géprezész a maga munkáját végezze.

Igy kell felfogni az emberiséget, annak egy részét a magyar nemzetet. Itt mindenkinek meg van a maga feladata.

Hogy az emberiség kulturát tudjon termelni ehez szükséges, hogy azokat a részeket összegyűjtse. Ezt akarja a katholicus népszövetség. Mi, akik meglátjuk, hogy a jövő fejlődés nélkülünk nem történhet meg, meg kell érteni ennek fontosságát és fel kell használni minden erőnköt, hogy ebben a nagy kultur munkában hatalmas munkát, a Krisztus által előirt munkát végezzük.

Hogy most önök közzé jöttem kedves testvérek, abban a szerencsében részesültem, hogy a kegyelmes főpásztorunk voltam a vendége. Abban a szobában, amelyben elhelyezve voltam, rézmetszetek voltak, melyek VI-ik Pius pápa bécsi utazásából örökítenek meg jeleneteket. Ezek a jelenetek abban a nagy vergődésnek korszakában játszódtak le, amikor a kős korzikai verte le a cölöpöket ahoz az uthoz, mely a francia császárság trónusához vezetett. Vergődött ez a szent atya, ki volt téve minden támadásnak, a kereszténységgel együtt, mikor pedig úgy látszott, hogy el van veszve a katholicus eszme és tőle újabb dolgokat követelnek, akkor megtörtént, hogy ennek a hős korzikainak azt mondta:

— Non possumus.

Nem tehetem.

Mind ezt pedig tette azért, mert tőle Krisztus tanaival ellentétes dolgot követeltek. — VI. Pius pápát megcsufolták. Elszedték javait, személyzetét, tanácsadóit, breviumát és ő mindenre azzal felelt, hogy Pius meghal, de a pápa nem hal meg. Pius követték szenvedésében utódai, de megvédelmezték a kereszténység elleni támadásokkal szemben ezzel az egy kijelentéssel:

JEGYZŐI JELENTÉS.

A Kath. Népszövetség vasárnapi közgyűlésén előterjesztette: Székely Lajos.

Tisztelt Közgyűlés!

Évek óta fel-felhangzott városunk Kath. Társadalmában a panasz, hogy szemmel láthatólag veszt el lába alól a talajt, s minden olyan helyről, minden oly pozícióból, melyben őt megillető jogánál fogva helyet foglalt, a szabadkőművesek tábora lépésről lépésre szorítja ki s nem törődve a legszen- tebb egyéni meggyőződéssel sem, nevetség és guny tárgyává teszi.

Amikor az országos Kath. Népszövetség Pesten megalakult, városunkban is megindult a mozgalom a helyi szervezet megalakítása iránt.

Azonban ez a mozgalom nem sok sikerrel járt. Annyira szét volt tagolva a Kath. Társadalom, annyira elváltak csüggedve a lelkek, hogy nem bíztak abban, miszerint itt fel lehetne még egyszer rázni álmaiból a szendergő katholicusokat. Csupán a Réten sikerült egy kis tábort összehozni s ez a kicsiny, de lelkes összetartó sereg vette meg a magvát annak a hatalmas népszövetségi tábornak, mely jelenleg 1638 tagot számlál s lépésről-lépésre igyekszik az elhódított területet visszafoglalni.

Ennek a nagy szervezetnek létrejötté, a Kath. Legényegylet 1912. febr. 25-iki közművelődési estélyéhez fűződik. Ugyanis, ezen az estélyen a mi szeretett helyi igazgatónk dr. Krüger Aladár ur, a tőle megszokott, tüzes, lelkesítő beszédjével esetelte a sajtó jelenlegi romlott állapotát s annyira belemarkolt a hallgatóság lelkébe, hogy mint egy szív,

egy lélek kiáltott föl: „Nem engedjük, hogy bennünket eltiporjanak! Szervezzük meg! Alakítsuk meg a Kath. Népszövetséget az egész városban.”

Hogy a lelkesedés nem szalmaláng fellobbanása volt, hanem a megalázott, elnyomott katholicus keresztény érzelmek kitörése és létjogosultságát bebizonyító, fellángolása, bizonyítja az, hogy a kath. társadalom minden rétegéből jelentkeztek lelkes nők és férfiak a taggyűjtés végzésére s a széttagolt katholicus társadalom egy táborba összehozására.

A Kath. Legényegylet márc. 15-iki hazafias ünnepélyén dr. Popity János népszövetségünk volt lelkes és fáradhatatlan bajnoka, fejtegette a keresztény katholicus szervezkedés szükségességét. Mikor pedig a tavaszi verőfényes szép napok megjöttek, megindult városrészenként a szervezkedő, előkészítő gyűlés. Április 21-én a Kath. Körben; 28-án a Réten és Porondon, május 5-én a Külvároson és Várad-Velencén voltak ilyen gyűlések. Minden ilyen agitációs gyűlés a legszebb eredménnyel járt s nehezen vártuk a május 12-ét, hogy nyilvánosan megmutassuk, miszerint élünk és élni akarunk. Végre ez is megjött.

A nagyváradi premontrei főgimn. igazgatója nagys. és főtiszt. Smetka Odön ur a kérésünkre legnagyobb készséggel engedte át ezen termet a népsz. gyűléseinek és ünnepélyeink megtartására, melyért leghálásabb köszönetünket nyilvánítjuk jelen alkalommal is, — s megalakuló gyűlésen, — elmondhatjuk, — ember ember hátán szorongott, annyian voltunk. Lehetetlen leírni azt az örömet, mely az arcokon sugárzott. Azt csak látni kellett. Az a lelkesedés, mely előtört a keresztény

szívekből, annak hallatára, hogy nem pár száz, de ezernél több ember van táborunkban, — még szebb reményekre jogosított minden igazi katholicus lelket.

Hála legyen a Mindenhatónak, a remények teljesedésbe is mentek. Tagjaink száma folyton nő s annyira megszorodott, hogy a jelenlegi csoportvezetőik igazán a legnagyobb áldozatot hozzák meg s szent hitünk érdekében, mert önzetlenül végzik el körzetükben nemes feladatukat, s egy-egy csoportvezetőnek, 70, 90, sőt több tagtársat is kell ellátni.

Ami szervezetünk a csoportvezetőikön nyugszik.

Amit a helyi igazgató, jegyző, pénztárnok szövetségünk érdekében véleményez a csoportvezetői gyűlésen, azt a csoportvezetők gyurják át, aszerint, amint a körzetük hangulatát ismerik. A csoportvezetők apostolai valósággal szövetségünknek, s a feladatuk, nemes, szép feladat.

Akkor, amikor a csoportvezető a tagsági füzeteket, meghívókat átadja, közérdekű dolgokat, a tagok tudomására hoz, összeköttetést hoz létre az egész város, sőt sokszor az egész ország katholicusaival.

Ez a mi szervezetünk erőssége s ha a csoportvezető lelkesen el tudja végezni az ő munkáját, amire vállalkozott, szervezetünk csak folyton erősödik. A mi derék csoportvezetőink ezen a téren vezetnek. Lelekésen, örömmel végzik nemes feladatukat, már amint napi foglalkozásuk megengedi s csupán azt kéri, hogy a tagtársak is támogassák őket. Támogassák pedig azzal, hogy osszák meg az ők fáradságukat s minél többen álljanak be a tagtársak csoportvezetőiknek. Így aztán megoszlik a munka s az összetartás is erősebb lesz köztünk. Ezen a téren tanuljunk

— Non possumus.

Ma még nincsenek jogaink, de azon az uton haladunk, melyen mindenki meg fogja kapni a maga jogát, és én most megfordítom ezt a kijelentést, hogy non possumus és azt mondom, hogy possumus. Képesek leszünk visszatéríteni a kulturát a jó vágyokra, melyről rosszra tévedt. Megtudjuk szerezni ismét a talajt, melyet elfoglaltak tőlünk, megtudjuk tenni, hogy elfoglaljuk még egyszer Magyarországot, ahol a keresztnek becsülete és katonáink kezében Szűz Máriás lobogó lesz.

Possumus! De ehhez erő kell, kézfogás kell és habár ma 300 ezren vagyunk ez még nem sok, mert nem elég! Most már megütöttük a milliók lelkét, akik jönni fognak és érvényesülni fogunk, mert súlyosabbak, nehezebbek vagyunk.

És Krisztus a vezérünk, Krisztus tegnap, Krisztus ma és Krisztus mindörökké.

Lesz hatalmas, lelkes kulturánk, boldog és nemes életet fogunk élni még egyszer! . . .

A volt igazságügyminiszter kilépése. Dr Székely Ferenc volt igazságügyminiszter a bécsi audienciáról hazatérve megírta a nemzeti munkapárt alelnökének levelét, melyben a pártból való kilépését jelenti be. Indokul csak azt hozza fel, hogy a kormány választói törvényjavaslata messze mögötte marad a választói jogosultság azon kiterjesztéseinek, melyet ő programjában ígért. — Az Est-ben, mely Székely levelét publikálja, egyuttal interjú is van Székely fiától Aladártól, aki ebben a többi közt megcáfolja azt a mendemondát, mintha Várady Zsigmondnak igazságügyi államtitkárságot ajánlottak volna fel. Székely különben nem hiszi, hogy Várady kilépése oka lett volna öngyilkosságának.

ellenségeinktől. A szocialisták táborában minden tag arra törekszik, hogy eszméinek minél több embert nyerjen meg. Tegyük mi is így, s ha rövid 8 hónap alatt számbeileg tulsulyra emelkedtünk, akkor az összetartás fokozásával annyira vihetjük szervezetünk ügyét, hogy az ők lealkonyodóban levő napjuk, minél hamarabb le is nyugszik. Föl tehát tagtársaim a nemes munkára, s aki szt. ügyünk előrehaladásáért dolgozni akar, sziveskedjék közgyűlés után ide fáradni a zöld asztalhoz, hogy nevét bejegyezhessük.

Ami a lefolyt 8 hónap történetét illeti a következőkben vagyok bátor röviden előadni, mert hisz rohamosan közelg az est, s a talpunk nehezen várja, hogy a Vigadó nagytermét egy kicsit megcsiszoljuk.

A megalakuló gyűlés után május 27-én délután, megtörtént a csoportvezetők megválasztása is, s ugyanakkor határozatba ment, hogy egy nyári mulatságot is rendezünk, melynek érdekében többször tartottunk gyűléseket. Az eredmény megvolt s az első nyilvános mulatságunk oly fényesen sikerült, milyennel egyetlen szervezet sem dicsekedhetik.

Ezután a nyári nagy szünet ideje, az ugynevezett ugorka éres ideje jött, amikor egyesületi működés igen szűk körre szorítkozik. Azonban még a végét sem vártuk meg. Augusztus 14-én ismét csoportvezetői értekezlet volt, melyen az ünnepélyek programja nagyjából össze lett állítva s határozatba ment, hogy az ünnepélyeken mindig egy-két számot népszövetségi tagtársunkkal óhajtunk kitöltetni.

Összesen nyolc csoportvezetői értekezletet tartottunk, melyen behatóan megvi-

A Katholikus Népszövetség közgyűlése.

Nyolc havi működésről számolt be vasárnap a Katholikus Népszövetség nagyváradi szervezete. A milyen impozáns volt ez az eddigi rövid, de sikeres működés, olyan méltóságteljes és lelkesítő volt a róla szóló beszámoló is.

Az ünnepély.

Négy óra után már gyülekezni keztek a népszövetség tagjai a gimnázium disztermébe.

Fél öt órakor már zsufolásig megtelt a terem lelkes közönséggel, mely mindvégig nagy szeretettel hallgatta végig a közgyűlés pontjait.

Ott voltak: Fetser Antal felszentelt püspök, dr Karácsonyi János kanonok, dr Vucskics Gyula, Imrik S. Zoltán, Brém Lőrinc, Szében Gyula, Vucskits Jenő, Vattay József, Sürger Bertalan, Lipsey Gyula, Heilinger József, Szalay János, dr Krüger Jenő, Petry János, Vittkó Vilmos, dr Egyri Gergely és még számosan a keresztény társadalom minden rétegéből.

Mély csendben a vezetőség elhelyezkedése után felzendült a Hymnusz lelkesítő hangja, melyet az egész közönség felállva énekelt.

Dr Krüger Aladár megnyitó beszéde.

A Hymnusz eléneklése után dr Krüger Aladár, a Népszövetség helyi igazgatója emelkedett szólásra. Rövid áttekintését adja az elmúlt eszaki évnek, amely eredményekben nem volt szegény. Cselekedni! ez volt a program és ezt be is váltottuk. Intézményeket látunk ma városunkban, amelyeknek nagyszerűségét eddig más városoktól tanultuk meg csodálni. Gyökeret vert a katolikus társadalomban a keresztény sajtó, amely most előkelő nivón áll. Megteremtettük a jogvédő irodát és hétfőn nyílik meg

tattunk minden kérdést, mely akár a társadalomban, akár szervezetünk körében felmerült.

Az elmúlt esztendőben beleszámítva az alakuló gyűlést is, összesen 5 nagyszabású ünnepélyt rendeztünk, melyeknek fényét emelték kiváló szónokok és szereplők, kiknek ezuton is leghálásabb köszönetünket nyilvánítjuk.

Ha összehasonlítást teszünk a szabadgondolkodók estélyén és a mi ünnepélyünkön jelenlevők számán, örömmel kell bevalanom, hogy a mi ünnepélyünkön jelenlevők száma legtöbbször százszorosa a szabadgondolkodók ünnepélyén jelenlevők számának.

Hogy nem hiába fáradoztunk, bizonyítják az elért eredmények. Eszméink kezdenek érvényesülni a társadalmi téren is.

Egyetlen helybeli katolikus lapunkat, a „Tiszántúlt” szélesebb körben sikerült elterjeszteni s szeptember hónap óta az előfizetők száma megkétszereződött.

A katolikus népkönyvtár alakulóban van. Eddig 50 kötet könyvet kaptunk ajándékba s egyik kegyes jöltevőnk, nagys. Grócz Béla kanonok ur 100 koronát ajánlott föl reá. Ha a mai esti mulatság szépen sikerül s a tagtársak ajándékozásukkal lesznek szivesek gyarapítani, legrövidebb idő alatt megnyílik.

A jogvédő iroda megnyílt s már eddig is igen sokan vették a tagtársak közül igénybe.

Kegyelmes Főpásztorunk a jogvédő iroda részére 475 korona értékű törvénytárat adományozott. A csoportvezetők dec. 8-án tisztelegtek Kegyelmes Atyánknál s megköszönték a szives bőkezű ajándékot.

a legpraktikusabb intézményünk: a Népszövetségi Hitelszövetkezet.

Ez a mult.

A jövő feladata, hogy ezeket az intézményeket megerősítsük. Ez próbára fogja tenni a kath. közönséget, de mi bizunk Istenben, a jövőben és erőnkben. Kéri a tagokat az állandó kitartásra, amelyre követendő példaként Székely Lajos jegyző és Zöldy Bertalan pénztárnok rendkívül értékes, fáradhatatlan munkásságát aposztrofálja. Annyi szeretettel végzik és olyan lelkesedéssel karolják fel a szövetség ügyeit, hogy örömmel ragadja meg az alkalmat, hogy palam et publice megdicsérje őket. De meleg elismerés és dicséret jár ki a csoportvezetőknek is, akiket tulajdonképpen nyugszik az egész Népszövetség belélete.

Ilyen örvendetes erőviszonyok és ama szerencse, hogy jelen nagygyűlésünkre is egy olyan kiváló szónokot kaptunk, mint dr Vass József, a legmegnyugtatóbb garanciák a jövő szép fejlődése felé.

Vass József működése legjobban hasonlít a Népszövetség működéséhez: törekvésében magasságok felé tör, ideális, de minden eszközével a reális életre épít. A kereszt nemhiába a mi jelvényünk. A kereszt is biztosan áll a földbe ütve, de csuásával az ég felé mutat, két karjával pedig mintha a világot ölelné át. A Népszövetség biztos és súlyos léptekkel halad a földön, de lelke Istenhez emelkedik, két karjával pedig szeretettel vár minden igaz, becsületes keresztény magyar embert. Várja őket a kereszt jelvénye alá, nem halálra, hanem arra, amire a kereszténységnek Magyarországon, hívált Nagyváradon oly nagy szükség van: a feltámadásra!

A gyújtó hatású beszédet lelkes tapssal honorálta a közönség.

Az elnöki megnyitó után Székely Lajos a szövetség jegyzője ismertette a szövetség első évi működését. Az ügyesen és lendületesen megírt jelentést, melyet tárcarovatunkban közlünk, nagy tetszéssel fogadták.

Az év történetének ismertetése után Zöldy Bertalan szövetségi pénztáros számolt be a pénztári forgalomról, melyet tudomásul

A fogyasztási szövetkezet is alakulóban van. Ha ez a mostani nehéz pénzügyi viszony nem jött volna közbe, meg is nyílt volna.

Annál szebb eredménnyel biztat a most megnyíló hitelszövetkezet, vagy köznyelven piculásbank. Eddig 310 tagunk van, 2015 heti részjeggyel. Tehát az alap biztosítva van s aki még nem tagja jelentkezék a csoportvezetőnél, vagy a hivatalos helyiségben, a jogvédő irodában, hétfőn és csütörtökön 2—5-ig, amikor a befizetések is eszközölhetők.

Jelentésem elején dr Popity János tagtársunkról úgy emlékeztem meg, hogy szövetségünknek volt bajnoka, amennyiben eltávozott körünkéből.

Elvitték Kecskemétre, hogy azzal a lelkesedéssel és ügyszeretettel, mellyel a mi szövetségünk létrejöttén dolgozott, egy másik területet hódítson. Adja az Isten, hogy fáradságát siker koronázza.

Megkell még emlékeznem azokról a tagtársakról is, kik az élők sorából elköltöztek. Összesen öten haltak el. Adjon a Mindenható nekik örök nyugalmat.

Ezekben óhajtottam röviden a eszaki, 8 hónapos első esztendőnk történetét vázolni. Ismételtelen kijelentem, hogy ezt a szép eredményt, melyet ily rövid idő alatt elértünk, annak a lelkes odaadó buzgalomnak és összetartásnak köszönhetjük, mellyel szövetségünk létrejött. Kérem, erősítsük ezt az összetartást. Minél többen legyenek csoportvezetők s akkor a mi szervezetünk egy erős hadsereg lesz, mely lépésről-lépésre fogja visszazorítani az előre nyomult ellenséget s Szent László lobogója ismét diadalmasan fog lobogni városunkban.

vett a közgyűlés. És most az érdekes statisztikai adatokat egy szavazati szám követte. Haverland Gusztáv szavazta el nagy hatással Inezédi gyönyörű költeményét: A nővért.

A szavazatot követte az ünnepély kimagasló száma dr. Vass József ünnepi beszéde. A közönség viharos tapsai közben emelkedett Vass szólásra. Beszédjét lapunk élén közöljük. A mély gondolatokban gazdag, világos okfejtésű, pompás beszédet nagy figyelemmel hallgatták: közben akárhányszor félbeszakította a szónokot a közönség tapsa és éljenzése. A hatást csak fokozta a szónok kitűnő organuma, lendületes előadása.

Percekig zugott a taps és éljen Vass József beszéde után. A tüntető lelkesedéssel fogadott beszéd után a legényegylet dalárdájának vezetése mellett a Szózatot énekelte el a közönség és ezzel az ünnepély fél 7 órakor véget ért.

A Nagyváros-Velencei Takarékpénztár közgyűlése.

A Nagyváros-Velencei Takarékpénztár r.-t. vasárnap tartotta első évi közgyűlését, nagy érdeklődés mellett.

Ez a közgyűlés teljesen igazolta azoknak a törekvésüket, akik a fiatal pénzügyi létesítésén, annyit fáradoztak. Az új intézet első esztendeje összeesett a nyomasztó pénzügyi viszonyokkal s ennek dacára nemcsak megállotta helyét, hanem olyan jelentős sikert ért el, aminő becsületére válnék bármely régibb, már megerősödött pénzügyi intézetnek is. Ez az igen szép eredmény első sorban Schiller Sándor vezérigazgatónak, valamint az igazgatónak és a derék tisztikarnak érdeme, akik szakértelemmel, buzgalommal dolgoztak, hogy már az első évi beszámoló a legszebb jövő perspektíváját mutassa.

A közgyűlésen Aczél Zsigmond elnökölt s a részvényesek közül jelen voltak: Aczél Zsigmond, dr. Adorján Emil, dr. Böszörményi Andor, Bernáth Lajos, Burján József, Barta Sándor, dr. Bartha Andor, Balázs Miklós, Barta László, dr. Békefy Gyula, Dézsi Lajos, dr. Ehrlich Kálmán, Fehér Albert, Fleischer József, Fleischer Hugó, Gerő Sándor, Hegedüs Nándor, Káin Sámuel, Káiser Márton, Káin Jakab, Kovács József, Lamm Mór, Neuländer Mihály, Nagy Sándor, Patzkó Aladár, Redényi József, Rákos Vilmos, Schiller Sándor, Spitz Jenő, Schwartz Márton, Szalay József, Stern Béla, Széles Gyula, Schwartz Albert, dr. Tóth Ferenc, dr. Váradi Ödön, Virányi Győző, Weisz I. Miksa, dr. Weisz Márton, Waldmann Ödön, Weisz Zsigmond, Zoltán Imre stb. stb.

Aczél Zsigmond elnök üdvözölte a megjelenteket, a jegyzőkönyv vezetésére dr. Tóth Ferencet kérte fel. Konstatálta, hogy a gyűlés határozatképes, amennyiben beadott 895 részvény, megjelent 32 részvényes, 624 darab részvény és 553 szavazat képviselőben.

Ezután Schiller Sándor vezérigazgató előterjesztette az igazgatóság jelentését, amelynek adatai fényesen igazolják az intézet első évi működésének eredményességét. A pénztárforgalom meghaladja az egymilliót. A betétek 448711 koronára, a leszámított váltók összege 2.460.077 koronára, az intézet összforgalma pedig 23.161.745 koronát tett ki. Az elért tiszta nyereség 20136 korona, amelyből minden részvény után 9 korona osztalékot hozott javaslatba az igazgatóság, amelynek jelentését egyhangulag elfogadták, a

mérleg és a felügyelő bizottság jelentésével együtt s a felmentvényt megadták.

Ezután a választásokat ejtették meg. A felügyelőbizottság tagjaiul megválasztották: dr. Váradi Ödön elnök, Káin Jakab, Középpessy Kálmán, Lamm Mór, Redényi József, Széles Gyula, Waldmann Ödön.

Az igazoló választmányba az 1913. évre a következő új tagokat választották be: dr. Barta Andor, Balla Ferenc, Balázs Márton, Fleischer József, Flegmann Rezső, Huszár Adolf, Klein Menyhért, dr. Kassay Kálmán, Krausz Mihály, Lebovits Rudolf, Spingold Jakab, Patzkó Aladár, Stern Béla, Szilágyi Ernő, Weisz József.

Ezzel a közgyűlés lelkes hangulatban véget ért.

Az ipartestületi Hitelszövetkezet közgyűlése.

A Nagyvárosi Ipartestületi Hitelszövetkezet vasárnap tartotta évi közgyűlését, Rendes Vilmos elnökle alatt.

Az elnöki megnyitóban kegyeletesen s az elismerés hangján emlékezett meg néhai Bertsey György volt elnök érdemeiről s ígérte, hogy igyekezni fog ő is olyan irányban munkálkodni a szövetkezet érdekében. Teljes elismeréssel méltatta az igazgatóság, de különösen Kelen Béla ügyvezető igazgató érdemeit, buzgó fáradozását, melylyel a válságos idő dacára is oly szépen s az iparosság érdekének megfelelően vezette a hitelszövetkezetet.

Kelen Béla előterjesztette az évi jelentést, amelyben megemlékeznek Bertsey György elhunytáról, a pénzválságról. Dacára, hogy a szövetkezet a mostani viszonyok dacára is megmaradt a régi kuláns eljárás mellett, az 1912. évi tiszta nyereség 7502 korona 54 fillér. A szelvényeket január 20-tól 5 százalékkal váltják ke.

Igazgatóknak megválasztották Andriska Károlyt és Bodnár Jánost, felügyelő bizottsági tagnak Hann Lajost.

Többek indítványára Kelen Béla ügyvezető igazgatónak elismerést és köszönetet szavaztak.

A bihari mandátum. Most már mindenfelé kombinálnak a megüresedett bihari mandátumra jelöltek. Oly sok a jelölt, hogy az egész Biharvármegye kerületeit el lehetne vele látni vagy két ciklusra. Komoly jelölt természetesen még nincs. Egyik lap-társunk megírta, hogy a függetlenségi párt Biharban már értekezletet tartott, a melyen megejtették a jelölést és ez alkalommal Szent Királyi J. Zoltán bihari plebánost jelölték. Ez a híradás nem felel meg a valóságnak, mert eddig egyáltalán nem volt semmiféle jelölő gyűlés. Kombinációk vannak, de az állásfoglalás még korai lenne.

A kamara a kisiparért

Felterjesztés a miniszterhez.

A nagyvárosi kereskedelmi és iparkamara legutóbbi teljes ülésének határozata értelmében elnökségi ülésén foglalkozott a kisipar válságos helyzetével s elhatározta, hogy felterjesztésben kéri fel a kereskedelmi minisztert, miszerint a válságba jutott kisipar támogatására kamatmentes kölcsönt juttasson az országos központi hitelszövetkezet részére s ez által oly helyzetbe juttassa a kisiparosokat, hogy iparukat folytathassák.

A kamara felterjesztése, amelyet pártolás céljából a többi kamaráknak is megküldenek, a következő:

Nagyméltóságú
Kereskedelemügyi m. kir. Miniszteriumnak.
Budapest.

Az elmúlt év pénz és hitelviszonyainak eddig évtizedek óta nem tapasztalt enormis szorultsága sokkal ismeretesebb a Nagyméltóságú Miniszterium előtt, semhogy annak ismertetése és konkrét példák felsorolása által illusztrálása alól magunkat felmenthetőknek ne érezzük.

A pénz és hitelviszonyok még mindig súlyos volta okozta általános ipari pangás, de különösen a kisipar válságos helyzetét sem kell a Nagyméltóságú Miniszterium előtt részletekbe menőleg vázolni és elégségesnek véljük egyszerűen ráutalni arra, hogy az építőipar országos teljes szünetelése miatt a vele kapcsolatos iparágak is munkahiányban szenvednek és hogy ezen körön kívül eső iparágakban is az általános depresszió és a fogyasztó közönség, különösen a készpénzzel fizető közönség fogyasztó képessége a miniszteriumra szállott.

Ily körülmények között csak természetes, hogy a kisipar egyedei fokozottabb mértékben szorulnak a rendes pénzügyi viszonyok között is majdnem egyedüli hitelforrásaik: az ipartestületi hitelszövetkezetek támogató erejére.

Sajnálattal kell azonban konstatálnunk, hogy az ipartestületi hitelszövetkezetek a mai szorult viszonyok között, nemcsak az indokolt fokozottabb igényeknek nem felelhetnek meg, hanem az Országos Központi Hitelszövetkezetnek szintén megcsappant erőforrásai következtében velük szemben tanúsított tartózkodó, sőt az eddigi hitelt is restringáló magatartása miatt szintén tartózkodóbb magatartásra kényszerülnek és ez által a kisiparosokra nézve az általános pangás okozta nehéz helyzetet veszélyessé válván súlyosbítják.

A válságos gazdasági helyzet nemzeti vagyonsorodást és különösen az ipart bénító hatása közepette meglegedéssel tapasztaltuk a kormányának különösen a Nagyméltóságú Miniszteriumnak a nagyipar iránt megnyilatkozó gondoskodását, a midőn a válságba jutott gyárak és ezek között a kamaránk székhelyén működő cipőgyárral szemben is messzemenő támogatásra határozta el magát.

Ugy véljük azonban, hogy az államkormányának épp oly és talán még fokozottabb mértékben kötelessége a helyzetben s szorongatott kisipar egyedeinek támogatására is sietni.

Ez a megfontolás indítja tehát az alulírott kamarát arra, hogy a Nagyméltóságú Miniszteriumot kérje, mikép lépjen közbe a kormányánál, illetve a kir. pénzügyminiszteriumnál avégett, hogy az Országos Központi Hitelszövetkezetnek a válságos idők tartamánál nagyobb tőkét kamatmentesen esetleg alacsonyabb kamatozás mellett oly rendelkezéssel hitelezzen, hogy abból az ipartestületi hitelszövetkezeteket, mint fiókjait a

Valódi Amerikai és Chassala cipők, lejjebb Borsalino és Pichler kalapok

REICHARD áruháza

cégnél szerzethetők be.

helyi szükséglet arányában csakis kisiparosok hitelszükségleteinek kielégítése céljaira kellő mennyiségű hitelnyújtással támogassa.

Ily közbelépés és ennek folytán előálló támogatása a kisiparnak véleményünk szerint szükséges és elodázhatatlan. Elodázhatatlan, mert nélküle a kisipar egyedei az államkincstár szempontjából sem irre levánsan a végpusztulás előtt állanak és szükséges, mert csakis e támogatás segítségével jutnak a kisiparosok abba a helyzetbe, hogy az eddig szokásos előlegek igénybevétele nélkül folytathassák iparukat, mert a mai viszonyok között előleg nyújtása mellett való megrendelésre alig vagy egyáltalában nem számíthatnak.

Azon reményben, hogy a nagyméltósági miniszterium régi felfogásához hiven a szorongatott kisipar támogatására ez alkalommal is készséggel siet, vagyunk

Nagyvárad, 1913. január hó 16.

Teljes tisztelettel

A nagyvárad kereshedelmi és iparkamara nevében:

Dr. Moskovits József, Dr. Sarkady Lajos,
elnök. titkár.

Kibuktatták

Rozvány Jenőt a szocialisták.

Dicsekednek az ablakbeverésekkel.

Vasárnap délelőtt 9 órakor tartotta gyűlését a Biharmegyei és Nagyvárad Szociáldemokrata pártszervezet a kőműves szakszervezet helyiségében. A hangulat egyáltalán nem volt véres és egy figyelemreméltó indítvány kivételével a többi handabandázás a beszámíthatatlanság jegyében folyt le.

Ez az egy egészséges indítvány is az alkohol használata körül kulminál. Szól pedig a következőképpen:

A nagy sztrájk előtt minden biharmegyei és nagyvárad munkás tartózkodjék még a mértékletes alkohol ivástól is. Az így megtakarított összeget a sztrájkpénztárba kell beszolgáltatni, ez minden munkás erkölcsi kötelessége.

Persze ezt sem maguktól találták ki, hanem az orszg. antialkoholista szervezettől vették át.

A gyűlésen 27 kiküldött vett részt a vármegyéből és Nagyváradról. Először pártügyeket intéztek el, bírálták a párt vezetőségének munkálkodását és úgy, ahogy megvoltak elégedve. Tudni kell azt is, hogy a városi elnök *Megyeri János*, a megyei pedig *Ladányi János* volt. Ezt azért kell megjegyezni, mert ezek képviselik a tulzó radikális irányt, amely diadalra is jutott a választások alkalmával.

Itt t. i. érdekes dolgok is történtek. Az urak egy kicsit farkasszemet néztek az erős öklü munkásokkal és a megindított ellen-szenves áramlat kisodort egy közismert nevű, lángoló lelkű fiskálist a vezetőségéből.

A dolog úgy történt, hogy a gyűlésen agitációs előkara meg akartak szavazni 2 filléres pártadót. Dr. *Rozvány Jenő* ezt hevesen ellenezte. Több sem kellett! Elrendelték a szavazást és a lángoló lelkű ügyvéd urat kegyetlenül leszavazták.

Aztán következtetések is maradtak. A pártvezetőség megválasztásánál is kibukott *Rozvány*, sőt kibuktatták *Pelle Jánost* is azaz az indokolással, hogy nincs agitáló képessége.

Az évi jelentés során pedig kéjelegve

hallgatták, hogy tavasszal micsoda gyönyörű rombolást vittek végbe. A szürke jelentés hangja vörös himnuszokba szökött, amikor dicsőítette az ablak-, kirakatbetöréseket és lesajnálta a gyáva rendőrséget, amely éles karddal és lópatkóval rohan szegény jogke-reső népre.

Igy ők. Zavartalanul kikéjelegve magukat, elhatározták, hogy *kimondják az általános sztrájkot, forradalmi előkészületeket tesznek* és gondoskodnak a pártkassa biztonságba helyezéséről.

A sztrájkot e hó 26-ára tervezik.

Még történt valami. Választottak. Hogy kiket, az igazán mellékes. Majdnem mind munkást választottak. Aztán pedig szétment a kongresszus és megteltek a Nemzeti-szálloda söntései megtért magyarokkal.

..HIREK..

Tájékoztató.

Január 25. Általános Takarékp. közgyűlése

Január 26. Délelőtt 10 ó. Nagyvárad Takarékpénztár közgyűlése.

Február 2. D. e. 10 ó. Nagyvárad Hitelbank közgyűlése.

Február 9. A Szigligeti Társaság Rákosi ünnepélye.

* Széchényi püspök elutazása.

Gróf *Széchényi Miklós* v. b. t. t. megyés püspök a püspöki konferenciára Budapestre utazott. A püspök konferencia tanácskozásait már az új hercegprimás, dr. *Csernoch János* fogja vezetni.

* A polgármester Temesvárott.

Tervbe vették, hogy Nagy-Váradon felső leányiskolát állítanak fel. *Rimler Károly* polgármester Temesvárra utazott az ottani felső leányiskola megtekintésére és tanulmányozására. A polgármester Temesvárról a fővárosba utazik városi ügyekben.

* Prohászka püspök és a Növédő Egyesület.

Az Országos Kath. Növédő Egyesület most vasárnap ünnepelte meg dr. *Prohászka Ottokár* megyés püspök harminc éves irói jubileumát. Az ünnep alkalmából a *Nagyvárad Katholikus Növédő Egyesület* a következő távirattal üdvözölte *Prohászka* püspököt:

Méltóságos dr. *Prohászka Ottokár* püspök ur! A nagyvárad katolikus Növédő Egyesület mély tisztelettel üdvözli Méltóságod irodalmi jubileumán és szívből kívánja, hogy ihletett ajka és ragyogó tolla még sokáig árasztthasson a lelkekre világosságot és lelki erőt. Éljen sokáig. Özv. *Óváry Sándorné*, elnöknő. *Szilágyi Dózsa*, titkár.

* Vetítőest a Katholikus Körben.

A Katholikus Kör mai vetítőestjén természettudományos előadás lesz. *Bertrám Brunó* premontrei tanár lesz az előadó, aki *Utazás a világűrben*, címmel fogja megtartani különösen érdekesnek ígérkező fejtetetését. A csillagászat köréből vett tudományos, de amellet népszerű előadást vetített képek teszik még élvezetesebbé. A vetítőest 6 órakor kezdődik.

* **A biharmegyei és nagyvárad nőegylet** karácsonyfájára utólag bejött: *Wagner Agostonné*, *Szilassy Ottoné* 10—10 kor., melyért hálás köszönetet mond az elnökség.

* A Szigligeti-társaság Rákosi

Jenő ünnepélye. Tavaly töltötte be Rákosi Jenő a hetvenedik évét s ezt az alkalmat akkor az egész magyar társadalom felhasználta a magyar hírlapírás fejedelmének ünneplésére. A Szigligeti-társaság szintén részt kér ebből az ünneplésből. Egyik felolvasó ülését Rákosi Jenő irodalmi jelentősége méltatásának szentelik. Az ünnepélyt február 9-én tartják meg.

* A Népszövetségi Hitelszövetkezet megnyitása.

Tegnap nyílt meg a Népszövetségi Hitelszövetkezet, váratlanul nagy, meglepő érdeklődés mellett. Egész délután folyton jöttek-mentek az ügyfelek. Feltűnt különösen, hogy nemcsak eddig már jelentkezett tagok jöttek fel, hanem a tegnapi nap folyamán 41 új szövetkezeti tag is jelentkezett, 220 részjeggyel. A tagszámnak ezt a hirtelen felszökkenését eleinte nem tudták mire vélni, míg aztán sikerült rájönni az igazi okra. Az Uj Nagyvárad, a nagyvárad szabadkőművesek délutáni és ellenzéki bórbe öltözött famulusa tegnap meglehetősen tökéletlen és sületlen kis kiruccanást követett el a Katholikus Népszövetség és — szokása szerint — a jó izlés ellen. A közönség azonban már ismeri, honnan miféle szelek fujdogálnak s tudja, miért ugrálnak némely alakok minden keresztény szervezkedés ellen: félnek tőlük. A mi katolikus dolog az Uj Nagyváradnak az — orrát csavarja, bizonyonnyal nagyon okos dolog a keresztény közönségnek, gondolták igen helyesen s annál tömegesebben jelentkeztek az új katolikus szervezkedés támogatására. A Népszövetségi Hitelszövetkezet vezetői ezuton is köszönettel nyugtazzák az Uj Nagyvárad esetén kirohanásában megnyilvánult sikeres ingyen reklámot s ezuton is kéri az Uj Nagyváradakat, ne terheltesék a legközelebbi hitelszövetkezeti befizetési napon hasonló ingyen reklámmal kedveskedni. A legközelebbi befizetési nap t. i. csütörtökön lesz s a befizetések ezentul minden hétfőn és csütörtökön a Kath. Kör könyvtár helyiségében teljesíthetők.

* Miniszteri rendelet közsegélyt

élvező ipartelepekre. A magyar kir. belügyminiszter a törvényhatóságok által engedélyezett ipartelepeknek és ezeknek nyújtandó közsegélyek ellenében követendő eljárásról és mihez tartás végett a következő rendeletet bocsátotta ki: A törvényhatóságok területén levő, vagy ott letelepedni szándékozó ipartelepeknek nyújtandó törvényhatósági vagy községi kedvezmények ellenében a legtöbb esetben nem kötik ki a hazai tisztviselők és munkások, valamint a hazai ipar védelmére vonatkozó és az erre vonatkozó törvényben részletesen körülírt feltételeket. Minthogy e feltételek kikötésének elmulasztása esetén előállhatna az a visszás helyzet, hogy a városi, vagy községi kedvezményekben részesülő gyárak a hazai munkásnak és a hazai termelést a külföldivel szemben hátrébe szoríthatják. Felhívja a miniszter, hogy tegyék meg a kellő intézkedéseket arra, hogy mindazon esetekben a midőn valamely iparvállalatnak kedvezmények helyeztetnek kilátásba, ezek ellenében a következők is okvetlenül köttessenek ki: Hogy az alkalmazandó tisztviselő, művezető és munkások legalább háromnegyed része, részben magyar honosok legyenek. Hogy a szóban forgó ipartelep az összes építési és berendezési tárgyak, valamint az üzeméhez szükséges anyagokat és fél gyártmányokat amennyiben ezek

a magy. korona országában megfelelően készülnek, illetve termelnek, a hazai ipar, illetőleg termelés révén beszerezi és a külföldi beszerzés szükség esetén a kereskedelmiügyi miniszter engedélyét előzetesen kiközösíteni tartoznak. A fenti kikötések teljesítésére ellenőrzése céljából a Kereskedelmi Miniszter által az ipartelepre kiküldött közlegyeknek az ellenőrizhetése végett szükséges adatokat rendelkezésére bocsátja és részére feltétlen jogot enged, hogy a vállalat könyveit, számadásait és levelezéseiket bármikor megtekinthesse, öt feladata végzésében teljes mértékben támogatja és a telep személyzetével is támogatattja.

*** Dr. Várady Zsigmond temetése.** Dr. Várady Zsigmondot ma, kedden, január 21-én délután temetik Budapesten, a Kerepesi-uti temető halottasházából. A székesfőváros díszsír helyet adott az elhunyt részére. A város képviselőtársaságában Bordó Ferenc főjegyző az éjjel felutazott a temetésre s a város nevében koszorút helyez a koporsóra. Nagyváradról sokan utaznak fel a temetésre. A koporsó felett a nagyváradi László király szabadkőműves páholy nevében dr. Grósz Menyhért tart bucsubeszédet. Téves volt az a híresztelés, hogy dr. Várady Zsigmond öngyilkosságába anyagi momentumok is játszottak volna közre s érdekelve lett volna a budapesti Palos-féle milliós veszteségben. Egyáltalán semmiféle összeköttetésben nem állott a dologgal. Dr. Várady Zsigmond végrendeletét keresték előbb Nagyváradon, de itt nem találták. Anyagilag teljesen rendezett viszonyok között volt az öngyilkos képviselő, amennyiben hagyatéka meghaladja az egymillió koronát. A hagyatéka igen jó értékpapirokból és a fagyivásárhelyi tehermentes birtokból áll.

Várady Zsigmond bihari képviselő elhalálása folytán a bihari képviselőtestület szombaton rendkívüli gyűlést tartott. A gyűlésen elhatározták, hogy az elhunyt érdemeit jegyzőkönyvileg örökítik meg. Az özvegynek távirati uton fejezte ki részvétét a község nevében a képviselőtestület s egyidejűleg elhatározták, hogy az elhunyt ravatalára koszorút helyeznek. A koszoru felirata a következő:

„Hálája jeléül Bihar község közönsége.”

Várady Zsigmond hozzátartozói, köztük az özvegy, ma kijelentették, hogy a lelkészen kívül nem kívánnak más beszédet is. Így Várady tisztelői és barátai, no és a László-páholy nagymestere részéről a bucsubeszéd el fog maradni.

*** Beiratkozások a főzőiskolába.** A Nagyvárad város kezelésében levő Bottó-féle alapítványi főző-, illetve háztartási-iskolában az új 5 hónapos tanfolyam 1913. évi február hó 1-én veszi kezdetét, mely tanfolyamra a fizetéses és ingyenes helyekre, növendékek felvételnek. A főzést elsajátítani óhajtók a főzés minden ágában, mint a házimunkákban is oktatást nyernek. Jelentkezéseket már most előjegyzésbe vesz a főzőiskola igazgatója. Bővebb felvilágosítást készséggel nyújt az iskola helyiségében (Körözs-utca 27.) özv. Christóné Dus Ilona vezető tanítónő.

*** Dr. Altmann Jakab gyásza.** Dr. Altmann Jakab betegségyező pénztári főosztály sulyos gyász érte, édesatyjának: Altmann Ferencnek halálával. A 93 éves agastyán holttestét Köröstarjába szállítják s ott temetik el.

*** Ég a közkórház!** Ezt jelentették tegnap este fél 9 órakor Gráczner parancsnoknak a tüzoltólaktanyába. A tüzoltóság 3 szerkocsival vágatott a közkórházhoz, ahol óriási rémületben didergett az egész kórházi személyzet a fagyos nagy udvaron. A betegek pedig a vasrácsok mögül kiáltoznak. A pániknak azonban nem volt alapos oka. — Annyi történt, hogy a mosókonyhában dolgozó sveszterek észrevették, hogy a szárító kigyulladt. Ócska, korhadt lécek tüzet fogtak a rozoga vakolásu kéménytől és 5 perc alatt lángba borult az egész gondnoki lakrész padlása belülről. Erős plafontüzzel kellett megküzdeni a derék tüzoltóknak, akik Gráczner parancsnok határozott és gyors intézkedései mellett végleg elfojtották a veszedelmes tüzet.

*** Halálozás.** Porubszky József, élete 63. évében, hosszas szenvedés után elhunyt. Temetése tegnap délután nagy résztvevő közönség jelenlétében ment végbe. Kiterjedt család gyászolja.

*** Az igazolvány.** Ismeretes az a színházi szigorú rendszabály, hogy előadás alatt a szereplőkön kívül senkinek sem szabad a színpadra menni. Történt aztán vasárnap este, hogy Ponghó László, a színház egyik baritonistája angol hidegvérrel tépte fel a színpadiavasajtót és be akar lépni.

A rendőr elibe áll.

— Nem szabad bejönni.

— Nézze ne okoskodjon, hanem eresszen.

A rendőr azonban erélyesen a sarkára állott és most jaj! majdhogy nem vér is folyt. De közbelép a kis Tompa.

— Nézze mester, ne okvetetlenkedjen a művész urral.

A rendőr rendithetetlen volt.

— Csak azok mehetnek föl, akiknek igazolványuk van.

— Hát mért nem szól, mondja Ponghó. Ha csak igazolvány kell, hát az van.

És elkezd kotorászni a mellényzsebébe. Kihuz egy összegyűrt postai feladó levélkét.

— Látja, itt van ni.

A rendőr tiszteleg és félreáll. Iha! a nyomtatott betű, az nyomtatott betű!

*** Leégett istálló.** Vasárnap reggel hatalmas tűz volt a Gilányi-uton. Dr. Kazay Kálmán istállója és cselédlakása gyuladt ki. A tüzoltók csak nagy munkával tudták a tüzet eloltani. A tűznél Lukács Ödön tanácsnok is megjelent.

x Szülők figyelmébe. Legszébb és legjobb ajándék jól tanuló fiuk részére egy jól lövő löbért. A legnagyobb örömet csakis ezzel szerezhetünk, s semmi más ajándék nem teszi meg azt a hatást, mert a fiuk vérében már benne van a fegyver iránti vágy, ezt minden felnőtt férfi tapasztalathból tudja. Tehát a fiainknak örömet akarunk szerezni és őket a tanulásra serkenteni, úgy vegyünk Ladányi puskaműves Rákóczy uti üzletében, ahol jótállás mellett lehet mindenféle áruban a legjobbat kapni. Töltények és fegyverjavítások, új fegyverek, lőpor és serét vadászati kellékek nagy választékban. Telefonszám: 269.

AZONNAL BÉRBE ADANDÓ

Nagyszalontán az állomástól 5 perenyire levő ház két szobával és egy üzlethelyiséggel, gazdasági épületekkel, ház mellett 10¹/₄ hold belsőség sok gyümölcsfával, nagyon alkalmas kertészkedéshez, a határban 9¹/₂ hold prima szántóval. Bővebbet **TUKKA GERGELY** bérbeadónál **Isaszegen** Pestmegye.

A „Nagyváradi Hitelbank Takaré- és Segélyszövetkezet” VIII-ik évtársulatának kifizetési folyó hó 30-án megkezdődnek.

x Uj tanfolyamok a Rose Nyelviskolában. Január 1-ével új tanfolyamok kezdődnek Rose tanár ábrázoló nyelviskolájában. Mától kezdve be lehet iratkozni német, francia vagy angol nyelvzakokra. A tanítás házon kívül is történhetik. Bővebb felvilágosítást ad a nyelviskola irodája, Rákóczi-ut 3.

x TŰZIFA hasábos és aprítva, ugyancsak elsőrendű porosz kőszén házhoz szállít **Weiszberger és Társa.** Telefon 688. Telep: Váradytelep, vasutnál.

A „Biharmegyei Gazdák Aru- és Hitelintézete Rt.” sertéshizlaldájában (Óssi-tér) hizott sertések a napi áron egyenként is kaphatók.

x Finom női lack chewrau barna és fehér félcipőket vettm partiban és azokat 4 koronától kezdve árusítom. **Feketénél, Bémer-téren, Elite-kávéház** mellett. Üzletemet május 1-én Szent János-utca 3 szám alá helyezem át.

x Kossuth-utca 6. sz. ház emeletén a Körözs felőli oldalon modern három szobás lakás mellékhelyiségekkel azonnal kiadó. Iratkozhatni a Polgári Takarékpénztárnál.

x Egy igazán életvaló és hézagpótló intézmény betöltésére vállalkozott egy erre minden tekintetben hivatott és kiváló kvalitásokkal bíró kereskedelmi szakember: **Donát Károly**, ki lakásán, Szabadság-utca 5. szám alatt egy az egyszerű és kettős kereskedelmi könyvvitelt, a magyar és német gyorsírást, gépirást, kereskedelmi számtant, valamint magyar és német kereskedelmi levelezést és a kereskedelmi könyvek felfektetését felölelő tanfolyamot nyitott. Ezen új és minden tekintetben figyelemreméltó intézmény iránt már eddig is óriási érdeklődés mutatkozik s mi a magunk részéről is kötelességünknek tartjuk a mélyen tisztelt érdeklődők figyelmét ezen tanfolyam látogatására felhívni és mindenkinek a saját érdekében ajánlani.

x Egy 5 szobás lakás Rákóczi-út 32., Gerő-házban, 1913. május 1-re kiadó.

x Hirdetmény. A Polgári Takaré- és Segélyszövetkezet 1910-1912. évi 15-ik évtársulatának törzsbetétei a reá eső osztalékkal együtt f. évi január 13-ától kezdve kifizettetnek. Az igazgatóság.

SZÍNHÁZ

Heti műsor:

Kedd: Kedves Augustin.
Szerda: Kedves Augustin.

Csütörtök: Éva.

Péntek: Svárdstrom Valborg első fellépéssel, Bérlet szünetben, 25 százalékos felémelt hólyárral Faust.

Szombat: Zsába.

Vasárnap d. u. Leányvásár; este: Kedves Augustin. Kisbérlet 16. sz.

A kedves Augustin.

A pár év előtt oly magasra emelkedett operett irodalom hanyatlak. Irnak ma is sok operett, de a régi sikereket s különösen a régi belső értéket nem találjuk már meg. Az új operett felvirágoztatása Lehár és Falk nevéhez fűződik első sorban, akik sikereiket azzal kívánják gyarapítani, hogy minden év-

ben kötelességüknek tartják újabb operettekkel lépni a közönség elé. A név varázsa meg is hozza az anyagi sikert, de a bíráló kénytelen észrevenni a lassu, de folytonos hatenyatlást, amely a szakadatlan, lázas produkciónak természetes következménye. Sem Lehár Évája, sem Falk Kedves Augusztinja nem éri el a régi nagy sikereket. Az invenció apad a romantikát már szentimentalizmus váltja fel. A szövegek könyvek is gyarlók.

Jó operett azért a Kedves Augusztin, csak éppen Falktól vártunk volna még jobbat. Nem annyira ötletes már a zenéje, mint régebben, pedig nagyon sok muzsikát irt össze benne, a bemutatott előadás fél nyolctól pont tizenegyig tartott. Igaz, hogy ebből körülbelül egy óra jutott a két felvonáshoz.

Konakia hercegnője és annak szobalánya tejtéstvérek, akiket azonban születésükkor összecseréltek. A hercegnő beleszeret a kedves Augusztinba, a zongoramesterébe, aki a szobalány vőlegénye, míg a szobalány beleszeret Nikola hercegbe, a hercegnő vőlegényébe. Szerencsére kiderül, hogy a lányok ki vannak cserélve, visszacserélik őket s kiki megkapja a párját.

Az előadás főérdekessége a Szentgyörgyi Mártának próbálkozása volt a szubrett szerepkörben.

Szerencsés leány Szentgyörgyi Márta. Naivának szerződtették és bevált, de csakhamar kiderült, hogy vigjátéki társalgási szerepekben még sokkal jobb. Most pedig eszébe jut, hogy megpróbálkozzék az operettben és ezen a téren is határozott nagy sikert arat. Szépsége, temperamentuma már biztosítja számára a sikert, a hangja is van olyan, mint a mai szubretteknak szokott lenni s hozzá még nagyon csinosan táncol. Minden esetre nagyon örülnénk, ha benne egy új, kedves és jó szubrettet nyerünk, de a drámai együttes nagyon megérezné a hiányát. Ha tehát Herkules választóján állva, tanácsot kérne tőlünk a kisaszszony, hogy milyen szerepkört töltsön be ezután, mi nem minden önzés nélkül azt tanácsolnók neki, hogy tartsa meg eddigi szerepkörét, de lépjen fel operettekben is. Akár minden nap szívesen látjuk a színpadon.

Horvát Miei a hercegnőt nagyon kedvesen játszotta, feltűntek szép toalettjei. Pompás partnere volt Tompa, kellemesen is énekelt, csak egy kicsit több férfiaság lehetne benne. Nagyon is szentimentális volt. Jó volt mint mindig, Leövey és Hunyady is. Kabos hercege sok derűtséget keltett, a többi szereplő gyenge volt. A karok kissé ingadoztak.

—ő.

Nagyvárad színesznő Pozsonyban. Mint a pozsonyi lapokból olvassuk, Görög Olga, a Szigligeti színház koloratur énekesnője, tegnap este nem az Évában lépett fel, hanem a Cigányszerelemben, amelyben Zórika szerepét játszotta. A darab változás reméljük nem hozta zavarba Görög Olgát, aki itt is többször énekelt szép siker mellett Zórika partitúráját. Kedden pedig Saia Achilles urral együtt, Puccini operájában, Toscában lépnek fel.

MULATSÁG

Farsangi Naptár.

Január 25 : Kaszinó-estély.

Február 2 : Evangelikus Nőegylet teaestélye.

Február 2 : A Katholikus Legényegylet farsangi házi estélye.

Katholikus Bál Nagy-Váradon.

A vasárnapi impozáns és gyönyörű katolikus kulturünnepnek méltó szép befejezése volt a Katholikus Bál. A város katolikus egyesületei összefogva, minden ízében fényesen sikerült bált rendeztek a Vigadó hatalmas, diszes, villanyfényben uszó nagytermében, amelyről bátran elmondhatjuk, hogy az idei farsangnak egyik legjobb sikerű mulatsága volt, mert akik ott voltak, azok mindnyájan igazán nagyon jól mulattak és a Katholikus Bál a vidám farsang legszebb emlékei közé fog tartozni.

Fél 9 óra után egyre-másra érkeznek a résztvevők, kiket a rendezők agilis buzgó csapata fogad és vezet be a tükörfényes terembe. Hamarosan színültig megtelik a táncsterem, amelynek festői képet ad a színes szép ruhák hullámozó, tarka sokasága. A szemekből az igazi farsangi jókedv érzése sugárzik, a vidámság pirjában ének az arcok, amikor Hamza Gyuszi kitűnő zenekarával rázendít az első csárdásra és a legvidámabb hangulatban tart a tánc egész a késő hajnali órákig.

Megjelentek a bálon Fetser Antal felsz. püspök, dr Karácsonyi János kanonok, dr Vass József a népszövetségi közgyűlés szónoka, aki dr Krüger Aladár népszövetségi helyi igazgató kíséretében jött fel, azután dr Vueskics Gyula és Imrik Zoltán plebánok, Gaszner Károly, Imrik László intézők és még igen sokan a notabilitások közül.

A jelenlevők óriási számából a következő hölgyek nevét sikerült feljegyeznünk:

Vueskics Aranka, özv. Óváry Sándorné, Óváry Klári, Antalfy Antalné, Antalfy Margitka, Fröhlich Jánosné, Fröhlich nővérek, Hornung nővérek, Veisz Sámuelné, Veisz Jucika, Vértessyné, Vértessy Mariska, Kovács Ilus, Zöldy Bertalanné, Székely Lajosné, Nagy Istvánné, Nagy Ferencné, Fauer Ferencné, Bendza Mihályné, Kovács Lajosné, Üveges Jánosné, Nagy Lajosné, özv. Kalicskiné, özv. Marucz Péterné, Kudar Józsefné, Kmezz Sándorné, Bódis Józsefné, Vitális Emánuelné, Bálint Dezsőné, Uhrich Mihályné, Pollmann Miklósné, Kufta Endréné, Pardafi Mihályné, özv. Bálintné, Kolláti Lajos, Bika Jánosné, Kovács Gézáné, Gál Sándorné, özv. Bakos Ferencné, özv. Brugós Mihályné, ifj. Kmezz Sándorné, Réh Ferencné, Tonicsi Jánosné, Gyulai Istvánné, Seprenyi Sándorné, özv. Jancsó Béláné, Paróczay Antalné, Koller Adolfné, Kovács Józsefné, ifj. Voszka Ferencné, Eles Dezsőné, Horváth Ferencné, Zoványi Alberné, Péntes Ferencné, Körösiné, özv. Josztiné, Tóth Istvánné, Nagy Edéné, Gröcs Jánosné, Györy Jánosné, Meleg M.-né, özv. Kajaba Antalné, özv. Bárti Lajosné, Nagy Gyuláné, Gödény Margit, Moldovány Lajosné, Sólyom Sándorné, Gál Sándorné, Kovács Gáborné, özv. Szász Józsefné, Küntzler Józsefné, Szabó Béláné, Lendvai Ernőné, Eber Béláné, özv. Hügelné, özv. Szilágyiné, Bódis Józsefné, Merez Sándorné, Kovács Ferencné, Hirsch Mihályné, Beszler Andorné, Arnóczy Margit, Koszta Juliska, Puskás nővérek, Huszár Juliska, Hadzsi Emilné, Kajaba Annus, Moldovány Erzsike, Lammel Böske, Lammel Margit, Körmendi Margitka,

Sólyom Erzsike, Lukács Katicza, Szász Margit, Huszár Irma, Rigli Irma, Tamási Papp Margit, Fazekas Mariska, Lendlinger Terus, Faurik Gizella, Baka Zsuzsika, Winkler N.-né, Wallner Ferencné, Nyika Katalin, Krueskó Juliska, Czigány Ferencné, Perdai Árpádné, Haláti Etel, Jakab Gizella, Jakab Margit, Velezki Etel, Bika Simonné, Gyulai Mariska, Fazekas Irma, Paizs Boriska, Holubák Vilma, Papp Jánosné, Nagy Juliska, Sebestyén Rózsika, Jancsek Mariska, Sebestyenné, Elek Mariska, Pasali Rózsika, Pásztor Piroška, Ács Erzsike, Gallovits Erzsike, Gallovitsné, Hegyi Mariska, Nagy Erzsike, Bartha Veronka, Major Mária, Novi Mariska, Novi Antónia, Tányi Jolán, Szilágyi Mariska, Pál Mariska, Bálint Ilonka, Pál Mariska, Bertalan Erzsike, Barátky Ilonka, Major Mariska, Arnóczy Margitka, Puskás nővérek, Fazekas Mariska, Valner Jolán, Szabó Mariska, Fülöp Lidia, Kovács Erzsike, Kufta Mária, Moldoványi Rózsika, Körmendi Rózsika, Nózsa Ilus, Gál Erzsike, Lunkán Katalin, Erdélyi Erzsike, Kauczil Erzsike, Gál Klára, Szabó Rózsika, Polgár Ilonka, Papp Margitka, Gyulai Piroška, Vencsák Janka, Dornér Etuska, Nagy Juliska, Szilágyi Istvánné, Ruz Erzsike, Csizmadia Erzsike, Lukács Bella, Zilay Nővérek, Petrovics Juliska, Tógyer Zsuzsika, Szuper Juliska, Lufkovits Helén, Arnóczy Erzsike, Benzsa Mihályné, Lengyel Teréz, Nagy Istvánné, Major Juliska, Major Mária, Kmezz Iluska, Kmezz Margitka, Papp Lászlóné, Bugocz nővérek, özv. Buzgó Lászlóné, Kmezz Sándorné, Huvé Rózsika, Jene Irmuska, Jász Katica, Varga Mariska, Kovács Lajosné, Kádár Albertné, Makó Sándorné

Az emlékezetesen szép katolikus bála rendezőség izléses, művészi táncrenddel kedveskedett a hölgyeknek, akik az összes jelenvoltakkal együtt a farsang legszebb emlékei közé sorozzák az idei Katholikus Bálát.

A rendezőség igazán gyönyörű munkát végzett, amikor a nagyváradai Katholikus Bál a farsang egyik legszebb eseményévé emelte.

IGAZSÁG SZOLGÁLTATÁS

A Vigdorovits testvérek bünpörében elnapolták a tárgyalást.

Élénk emlékezetében van még mindenkinek az a hatalmas és izgató bünpör, amelynek központjában két nagyváradai favállalkozó, Vigdorovits Harmann és Emánuel állottak, akiket gyujtogatással és biztosítási csalással vádolt az ügyészség. A múlt évben volt az esküdtzéki tárgyalás, amikor Vigdorovits Emánuel felmentették, míg Hermannt szigorú fegyházra ítélte az esküdtbíró. Az esküdtzéki ítéletet azonban a kuria megsemmisítette és új tárgyalást rendelt el a Vigdorovits testvérek bünpörében.

Tegnapra volt kitűzve az új esküdtzéki tárgyalás, azonban ítéletre most sem került a sor, mert a tárgyalást el kellett napolni.

A tárgyaló termet színültig megtöltötte az érdeklődő közönség, amikor kevéssel 9 óra után Korn Lajos elnök megnyitotta a tárgyalást. Kenéz és Poynár törvényszéki bírák voltak a szavazóbírák, a vádat dr Vattay kir. ügyész képviselte. Vigdorovits Emánuel védelmét dr Friedländer János ügyvéd, míg Vigdorovits Hermannt dr Dési Géza budapesti ügyvéd vette át.

Mielőtt még az esküdtzéket megalakit-

hatták volna, Vigdorovits Emánuel hivatalból kirendelt védője szólásra állott fel és kérte a tárgyalás elnapolását, mert mindössze 3 nappal ezelőtt rendelték ki védőnek és így még nem volt ideje az iratokat áttanulmányozni.

Az elnök erre a következőket mondotta:

— Konstatálom, hogy az előbbi védő, dr. Kotzó Jenő lemondása óta nem telt el még a törvényes 30 nap, felszólítom tehát dr. Kotzó Jenő ügyvéd urat, hogy vegye át a védelmet.

Dr. Kotzó Jenő nem volt jelen, mire az elnök detektívét küldött utána. A detektív csakhamar visszatért és jelentette, hogy Kotzó Jenő nincs Nagyváradon, mert dr. Várady Zsigmond temetésére utazott.

Dr. Dési Géza, az elsőrendű vádlott védője kérte Vigdorovits Hermann szabadlábra helyezését, a kérelmet azonban a bíróság elutasította.

Ezután a tárgyalást a jövő havi esküdtzéki ciklusra halasztották.

ZENE-ÉS MŰVÉSZET

Házi hangverseny. Az „Immaculata intézet” növendékei vasárnap d. u. fél 5 órakor tartották II. házihangversenyüket amelyen Lamprecht Micike zenetanárnő növendékei tettek tanubizonyosságot tehetségükről, szorgalmukról és vezetőjük kiváló tanítási képességéről. A műsoron, melynek összes számai a jelenvolt közönséget a legnagyobb mértékben elragadták, egyes zene- és énekszámokkal szerepeltek: Gellért Blanka és Ferike, Bakats Zsófi, Ováry Magda, Horváts Irén, Topercer Ninus, Molnár Nelli, Hankovits Lili és Rózsika, Tréger Anna, Soltér Erzsike, Jancsó M. Suhajda Erzsike, Hofstelter Margit, Kőszegi Lenke, Soltesz Erzs. Porga Maresa és Anet Irmus.

TÁVIRATOK

A hercegprimás első szent beszéde.

Budapest, jan. 20.

Ma délután 5 órakor tartotta első szentbeszédét Csernoch János hercegprimás az Erzsébet templomban. A templomot zsufolásig megtöltötte a hallgatóság, melynek sorai élén ott voltak Klotild és Augusztina főhercegnők és József főherceg. A hercegprimás nagy harangzugás közben vonult a templomba, ahol előbb kisebb ájtatosságot végzett, majd megtartotta a szentbeszédét. Beszédében az Oltáriszentség imádatának jelentőségét méltatta.

Lukács a királynál.

Budapest, jan. 20.

(Saj. tud.) Lukács ma kihallgatáson jelent meg az uralkodó előtt, mely alkalommal a parlamenti ör-

ségre vonatkozólag tett jelentést. A miniszterelnök bejelentette azt is, hogy Perczel Dezső utódául Héder-váry Károlyt fogják a munkapárt elnökévé választani.

Gyilkos örült.

Bécs, január 20

(Saj. tud.) Hercegovinából Nevezinéből jelentik, hogy egy káplár örültségi rohamában 3 társát agyonlőtt, másik 3-at pedig megsebesített, a kivonult katonai őrzérből szintén több embert sebesített meg a káplár, akit is végre agyonlőttek.

Oroszország és az új háború.

Konstantinápoly, jan. 20.

Ma az orosz nagykövet megjelent a portán és kijelentette, hogy egy új háború esetén Oroszország nem maradhatna semleges.

A bolgár főhadiszállás.

London, jan. 20.

A bolgár fő hadiszállást Pmotikába tették, ami a háború rövid időn belül való kitörését jelenti.

Két török hajó pusztulása.

Konstantinápoly, jan. 20.

Hivatalosan jelentik, hogy két török páncélos harcoképtelenné lett, egynek fedélzete pedig beszakadt.

A bécsi érsek súlyos beteg.

Bécs, január 20.

Dr. Nagel bibornok bécsi herceg-érsek súlyos beteg. Ma olyan hírek terjedtek el, hogy a hercegerseket szélütés érte, de ezt a hírt környezete megcáfolja.

Rainer főherceg beteg.

Bécs, jan. 20.

Nagy az izgalom Rainer főhercegért, a ki nemrég súlyos tüdőgyulladást állott ki. Noha a betegség nem komoly, de a főherceg 90 éves s legutolsó baja erősen megviselte. Ma reggel a következő bulint küldték az uralkodónak Schönbrunnba: Egész éjjel köhögési inger és fájdalmak zavarták a főherceget, hőmérséklete 37,2, érverés 90, a bélzavarok nem szüntek meg.

Meggyilkolt vasuti ör.

Fiume, jan. 20.

Mihlevinan községben őrszolgálatot teljesített Jambries Mihály vasuti ör. Ma reggel a járőkelők a sínek mellett holtan találták meg. A szemei kiváltak vájva, az arca pedig keresztülszurva. A merénylőket keresik.

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCKICS GYULA.

KÖZGAZDASÁG

Gabona üzlet.

Irányzat a balkáni helyzet nyugodtabb felfogására lanya.

Mai árfolyamok.

Októberi buza	— — —	11.—
Áprilisi buza (1913.)	— — —	11.80
Októberi rozs	— — —	10.40
Áprilisi rozs (1913)	— — —	10.52
Októberi zab	— — —	11.82
Áprilisi zab (1913)	— — —	11.24
Szept. tengeri	— — —	7.74
Májusi tengeri (1913)	— — —	8.03

Budapesti értéktözsde.

Magyar Általános Hitelbank nagyváradi fiókjának távirati jelentése.

Magyar hitelrészvény	—	786.—
Oszták hitelrészvény	—	603.—
Jelzálogbank	—	418.—
Leszámitoló és pénzváltó	—	506.—
Magyar bank	—	531.—
Közuti vasut	—	651.—
Városi villamos	—	373.—
Salgótarjáni kőszén	—	713.—
Rimamurányi	—	689.—

Belépési felhívás.

A polgári takarékos és segélyszövetkezet

Kossuth Lajos-utca 4. szám

1913. jan. 1-én megnyitotta

18-ik évtársulatát.

Az igazgatóság ez uton is felhívja Nagyvárad város és Biharvármegye t. közönségét az új évtársulatba való belépésre. A belépés tetszés szerinti számú törzsbetét jegyzésével történik, melyek mindegyike után hetekint 1 kor. fizetendő a szövetkezet pénztárába. Vidéki tagok a befizetéseket postai csekk útján is eszközölhetik. Az új évtársulat 3 évig tart, melynek eltelte után a tagok az általuk ekként megtakarított tőkét az elért haszoneredményben való arányos részesedés mellett megkapják.

A szövetkezet célja, hogy tagjainak a heti befizetésekből tőkét gyűjtsön és hogy tagjai hitelnek, keresetnek és gazdálkodásának előmozdítása céljából nekik olcsó és kényelmes kölcsönöket nyújtson.

Kölcsönök adatnak:

- a) a heti befizetések 9 tizedésze erejéig minden további biztosíték nélkül;
- b) ingatlanokra;
- c) elegendő biztosítékot nyújtó kézi zálogra;
- d) megfelelő kezesség mellett váltókra, kötelezvényre. A szövetkezetbe való belépés alkalmával törzsbetétenként 50 fillér beiratási díj fizetendő és egy heti részlet befizetése után már mindenki megkapja törzsbetét könyvecskéjét.

Az új évtársulatba belépők részére kölcsönök már most folyósítatnak. A kölcsönökről kiállított kötelezvények bélyeg és illetékmentesek.

A belépni szándékozók felkértenek, hogy a felvétel iránt üzlethelyiségünkben (Kossuth Lajos-utca 4. szám) mielőbb jelentkezni sziveskedjenek.

Nagyvárad, 1912. december hó.

Tisztelettel

A Polgári takarékos és segélyszövetkezet igazgatósága.

Szájról-szájra száll a hír,

hogy mily meglepő kitűnő minőségben és jutányos áron kaphatók

Farkas István „APOLLO” droguerijában Rákóczi-ut 7-B.

Rimanóczy-palota. Telefon 1302.

1. Mindennemű gyógyanyag és vegyszerárú. 2. Francia és angol illatszerek, faconokban vagy kimérve. 3. Arcz és kézapoló szerek, piperecikkek és pipereszappanok. 4. A világhírű Y-PO szeplő és májfolt ellenes készítmények. 5. Thea, rum, cognac, tokaji asszu és malaga bor. 6. Likőr és rumessentiák ingyen előiratokkal. 7. Csukamájolajok, köhögés ellenes hurutszeletkék. 8. Hajszeszek, hajszőkítők, hajfestőszerek, hajpuderek, színházi festék. 9. Fogporok, szárvizek, fogpaszták, fogkefék dus választékban. 10. Ruha és hajkefék, manikűr és fésű kazetták, tükrök, gumicikkek, sérvkötők, kötszerek, fecskendők, lysoform és más fertőtlenítő szerek, mentőszekrények, mindennemű háztartási cikkek.

Sarkady és Szánthó

TORONYÓRA GYÁRA

Nagyvárad, Damjanits-utcza 30.

Ajánlja 1 hétben egyszer felhuzandó és 1 napban egyszer felhuzandó toronyóráit „szegecs” és „szabadlengésű” járattal, réz kerekkel. Olcsó árak.

TÖBBÉVI JÓTÁLLÁS.

Villanyerő berendezés.

Arjegyzék kívánatra Saját ház.

Telefon 10-87. Telefon 10-87.

A legmodernebb bútorokat készíti

Kovács Zsigmond

m ű a s z t a l o s

Szacsvey-u. 70. sz.

Géperőre berendezve.

Telefon vagy levelezőlap nivasra azonnal megjelenek.

Terv és költségvetés díjtalan.

Hirdetések

felvétetnek a kiadóhivatalban

Házi csatornázást

szakszerűen készít

Kondor Dezső Nagyvárad

Nagyipiac-tér 1. Telefon 969. Gyár 1062

Cement, gipsz, nád, fedéllemez, cserép kőpor, oltott mész stb. eladás.

Ha nincs meglegedve szabójával, mert drága vagy rossz szul szab vagy nem pontos, szóval bármi okból. Keresse fel DARABONT GY. és TÁRSA uriszabó céget Szilágyi Dezső-u. 6. (Sonnenfeld-palota) és meglepi őnt az ottani szolid, olcsó, kifogástalan kiszolgálás. Alkalmi és gyászruhák 24 óra alatt. Vidékről egy beküldött öltönyről újat készítenek. Valódi angol szövetek.

Helyi és vidéki telefon 980.

Autó (automobil) tulajdonosok szives figyelmébe.

PNEUMATIK, köpeny és tömlő, vulkanizáló műhely! TRAPP ISTVAN Budapest, VIII. ker. Tisza Kálmán-tér 26.

Postai megbízás naponként azonnal el lesz intézve. Javítások jutányos áron. Használt gumik a legmagasabb áron megvételnek.

KORCSOLYA

különlegességek

TARSOLY és RISZTÓ vaskereskedésében
 == Nagyvárad, Rákóczi-ut. Telefon 390. ==

100 kiló Porosz szalon fűtőszén 50 kilós zsákokban kimérve házhoz szállítva K 5.—

Legolcsóbb bevásárlási források:

<p>Ha Ön óráját jól és jutányos árban akarja megcsináltatni, hozza el FEIN KÁLMÁN óráshoz, Teleki-u. 9. Dr Nemes ház. Villamos megállóhely. — Órákban állandó nagy raktár.</p>	<p>Alapított 1893. Freund Benjámín Alapított 1893. műorás, ékszerész és látszerész Nagyvárad, Rákóci-ut, Széchenyi-szálloda épület. RITKA ALKALOM. Üzletem átalakítása miatt a teljes raktáramat kiárultom eddig nem létező leszállított árban, arany-, ezüst-, nikkel órákat, aranyláncokat, gyűrűket, fül-függőket és más ékszeműveket, kina ezüst tárgyak, ingaórák, látszeréknél 50 % engedmény.</p>	<p>Izsák Lidia mellfűzői, amelyek bécsi modellek szerint készülnek, országos nagy népszerűségnek örvendenek a hölgyközönség körében. Megrendelhető mérték szerint, Nagyvárad, Nagy Sándor-u. 1. Fűző üzlet: TELEFON 1-53. szám.</p>	<p>Mezey János és Társa fűszer, esemege kereskedése Nagyváradon, szt. László-tér és Teeki-utca sarok. Szolid üzlet többet nem ad, de kevesebbet sem.</p>	
<p>Hallatlan olcsó árban készít Piski Ferenc cipész úri és női cipőket csak egy próba és ön meg fog győződni Szent János-utca sarok. Schvare Farkas-fele házban.</p>	<p>HA A KOSSUTH- utczába vezetl útja, keresse fel a legjobb hírnévnek örvendő KEPES ETEL varró- és himző előnyomdáját, ahol bevásárlásait a legolcsóbban eszközölheti kézi munka anyagokban.</p>	<p>Izléses arany- ezüst ékszerek, finom, órák legolcsóbban kaphatók Szilágyi Géza és Ts-nál Rákóci-ut Telefon. 630.</p>	<p>Táray Sándor telefon 558. telefon 558. NAGYVÁRAD Körözs-utca 11. sz. Épület és műlakatos vízvezeték és vasszerkezeti munkák.</p>	<p>NE ADJUK pénzünket idegen cégnek, vegyünk lánckútat MÁRKUIZ JÓZSEFNÉL Akadémia-u 1 sz.</p>
<p>Cukrász süte édesek minden alkalomra házhoz szállítással jutányos árban eszközöltenek. Meghívásra házhoz küldök, levelekre válaszolok. Vidékre napi expedíálás. Molnár János cukrász Kolozsvári-u. 50.</p>	<p>Legolcsóbban vásárolhat Haás Simon divatárú üzletébe Kert-utcán a Löwinger-féle helyiségbe, férfi- és női divatcikkeket és mindennemű rövidárut.</p>	<p>Alapított 1895-ben. Deo Adiuvante! Imrek Károly épület és műbutorasztalos N.-Várad, Alapi-utca 10. szám. Alapított 1895-ben.</p>	<p>Udvari kavéház családok kellemes szórakozó helye. Esténként Bebe Kálmán teljes zenekarával hangversenyez. — Bejárat Szt. László-tér és Zöldfa-utca.</p>	<p>FELDSTRICK KÁLMÁN könyvkötészete és dobozgyártása NAGYVÁRAD, Rákóci-ut, Moskovits palota Biharmegye és N.-Várad város kir. ítélőtábla és a megyei főszolgabíroságok és körjegyzőségek szerződéses szállítója.</p>
<p>ROZSNYAY JÓZSEF műasztalos, Nagyvárad Kolozsvári-u. 77. Európa nagyobb városaiban évek során át szerzett gyakorlati ismereteim lehetővé teszik, hogy a mai közönség részére a művészi kivitelű különlegességi munkákat is kellő szak-tudással a legpontosabban elvégezhetem. Készítek továbbá: modern háó, szalag, hűtő és üzleti-berendezéseket, portálokat, lakás- és káptély-berendezéseket minden stílus és kivitelben a legszolidabb árak mellett. Egy kísérlet elengedő, hogy a t. ur közönség bizalmát továbbra is kiérdemeljem. Tisztelettel ROZSNYAY JÓZSEF, műasztalos.</p>	<p>Szántó Dezső első nagyvárad REDÖNY- GYÁRA Rulikovszky-ut TELEFON 491.</p>	<p>Jenny Jenő órák, ékszerész és látszerész. Ajánlja dúsan felszerelt óra és ékszer nagy raktárát jutányos árban. Szent János-u. 39. sz. Óra és ékszer javításokat pontosan eszközölök. Tanuló felvétetik.</p>	<p>Kerékpár varrógép s gramophon javításokat készíttetni legelőnyösebb Horvát Béni mechanikusnál, Kossuth Lajos-utca 18. Az összes alkatrészek állandóan raktáron. TELEFON 1038. szám.</p>	
<p>Haas Lajos Gáz és villanyberendezési vállalat. Elvállal mindennemű gáz és villanyszereleléseket és jókarbantartását. TELEFON 1038. sz.</p>	<p>PENCZ JÁNOS (cipész, szakiparos.) NAGYVÁRAD, Szt. János-u. 34. Készít mérték szerint úri és női (Orthopéd cipőket is) jutányos árban mérték szerint. Meghívásra házhoz jövök.</p>	<p>Petry Arpad órák- és műszerész Nagyvárad, Rákóci-ut 9. Tarsoly és Risztó mellett, a Rimanóczy-palotával szemben. Mindennemű műszerész munkák szakszerű javítása elfogadtatik.</p>	<p>Alapított 1880-ban Schopper György utóda veje Rohoska Pál Villanyerőre berendezett gépjavitó, vas és rézöntőde NAGYVÁRAD, Sánc-utca 22. sz.</p>	
<p>Uj keztűs és sérvkötő készítő!! Keztűk mérték után gyorsan es legjutányosabb árban készíttetnek. B. Á. I. keztűk 70 cm. hosszú, csak 6 korona. Tisztítások és javítások azonnal eszközöltenek. Ruganyos sérvkötők 4 korona. HORVÁTH R. Nagyvárad, Szt János-utca</p>	<p>Költözködéskor a legelőszerűbb HIRNM és FIA villamosági vállalatához fordulni Kossuth Lajos-u. 16. sz. Nagy csillárraktár. Telefon 10-54. Telefon 10-54.</p>	<p>Győry Sándor villanyerőre berendezett kőses és kőszőrűdeje Kert-utca, 4. szám. Elvállal mindennemű speciál kőszőrűdeket és javításokat, haj- és szakál vágó és lőnyíró gépet, zsillette és mindentéle más borotvák kőszőrűdelését pontosan eszközöli.</p>	<p>RUM és LIKÖR háziilag való készítéséhez legjobb essentiák :: kaphatók :: VADÁSZ ALBERT „Angyal” drogueriában BÉMER-TÉR.</p>	
<p>Névjegyek a legolcsóbban beszerezhetők: Szent László-nyomda r.-társ.-nál Szilágyi Dezső-utca 5. sz.</p>	<p>Villamos berendezéseket, u. m. magánépületek világítási felszereléseit, csengő házi telefon, ipartelemek, gyárak, és malmok. Villamos világítási és erőátviteli berendezéseit pontosan és szakavatottan készít SZENES SÁNDOR villamos berendezési vállalata Szalárdi-u. 9. Költségvetéssel díjtalanul szolgálók, meghívásra azonnal jövök.</p>	<p>Ha a Szent János-utczába vezetl útja, keresse fel a Szerecsen Királyt, ahol a legolcsóbban lehet vásárolni harisnyát, keztűt, trikót, csipkét, Himzéseket és szalagok, fehéreművek, rövidárúkat nagy választékban. Szives pártfogást kér UNGERLEIDER SALAMON Szt János-utca 4.</p>		